

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 1/00

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne na neverejnom zasadnutí 4. apríla 2000 prerokoval volebnú sťažnosť [REDACTED] bytom [REDACTED] zastúpenej komerčnou právničkou JUDr. B. N., Košice, Letná 45, na nezákonnosť a proti výsledku volieb starostu v obci Orávka, okres Rimavská Sobota, za účasti Ing. J. L., zvoleného starostu, a takto

r o z h o d o l :

Voľby starostu obce Orávka konané 23. októbra 1999, výsledok ktorých je zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o hlasovaní z 23. októbra 1999, vyhlasuje za **n e p l a t n é**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola doručená 26. októbra 1999 volebná sťažnosť [REDACTED], ktorú doplnila na základe výzvy dňa 23. novembra 1999. Ako účastníka konania označila Ing. J. L., starostu obce

Orávka. Ako vedľajších účastníkov členov miestnej volebnej komisie a predsedu okresnej volebnej komisie.

Navrhovateľka namietla porušenie ustanovení § 11 ods. 4 a 5, § 15 ods. 2 a 5, § 28, § 32 a § 36 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov.

Navrhovateľka uviedla, že v súlade s rozhodnutím predsedu Národnej rady Slovenskej republiky č. 176/1999 Z. z. o vyhlásení nových volieb do orgánov samosprávy obcí sa dňa 23. októbra 1999 konali v obci Orávka voľby starostu.

Sťažovateľka kandidovala v týchto voľbách a získala viac ako 10 % hlasov. Kandidovala ako nezávislá kandidátka.

Na základe prvej spracovanej zápisnice okrskovej volebnej komisie o hlasovaní získala 49 hlasov a na základe druhej zápisnice 48 hlasov oproti Ing. J. L., ktorý získal v prvej zápisnici 50 hlasov a v druhej zápisnici 52 hlasov.

V deň volieb mali v miestnej volebnej komisii pracovať títo členovia: [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].

Dvaja členovia komisie neboli v deň volieb prítomní, preto poslankyňa obecného zastupiteľstva [REDACTED] navrhla do komisie dvoch nových členov [REDACTED]

Tento postup pri vytváraní miestnej volebnej komisie (ďalej len „MVK“) považovala navrhovateľka za rozporný s ustanoveniami § 11 ods. 4 a § 15 ods. 2 a 5 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

Noví členovia komisie nezložili sľub tak, ako to má na mysli § 11 ods. 5 citovaného zákona. Celý priebeh volieb riadila [REDACTED] Riadila činnosť MVK, zúčastnila sa sčítavania hlasovacích lístkov napriek tomu, že nemala mandát člena komisie, čo považuje za rozporné s ustanovením § 36 citovaného zákona. Predsedníčka MVK [REDACTED] v priebehu hlasovania opustila volebnú miestnosť a navštívila v mieste bydliska dve voličky, a to [REDACTED] [REDACTED] bez prenosnej schránky, prevzala od týchto hlasovacie lístky, ktoré priniesla do volebnej miestnosti a tam ich vhodila do volebnej schránky za prítomnosti ostatných členov volebnej komisie. V tomto konaní navrhovateľka videla porušenie ustanovenia § 28 citovaného zákona predsedníčkou MVK.

Podstatu sťažnosti videla navrhovateľka v postupe pri sčítavaní hlasov tým, že došlo nečlenkou komisie [REDACTED] k doplneniu dvoch hlasov na meno kandidáta Ing. J. L. Na pokyn okresnej volebnej komisie došlo k spísaniu novej zápisnice o výsledku hlasovania.

Spísaniu tejto zápisnice predchádzala skutočnosť, že po riadnom ukončení hlasovania predsedníčka MVK [REDACTED] nepoužité hlasovacie lístky a obálky nezapečatila, čím podľa názoru navrhovateľky postupovala v rozpore s ustanovením § 37 ods. 1 vety prvej zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov. Nepoužité hlasovacie lístky a obálky ostali voľne ležať na stole, kde sa zároveň sčítavali obálky s hlasovacími lístkami z volebnej schránky. Z procesu sčítavania neboli teda vyradené obálky a hlasovacie lístky, ktoré boli nepoužité. Do procesu sčítavania sa zapojila aj pani [REDACTED] v čom vidí navrhovateľka rozpor s ustanovením § 36 v spojení s § 15 ods. 5 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

Následne v zápisnici o výsledku hlasovania bol uvedený nasledovný stav: 101 voličom boli vydané obálky, 50 hlasov bolo odovzdaných pre Ing. J. L., 49 hlasov pre [REDACTED] a 2 hlasy neboli platné. Následne došlo zo strany [REDACTED] k rozpusteniu volebnej komisie. Zápisnicu o výsledku volieb doručila okresnej volebnej komisii (ďalej len „OVK“) pani [REDACTED] spolu s [REDACTED] predsedníčkou MVK, a [REDACTED] zapisovateľkou MVK.

Po návrate z OVK tieto spracovali druhú zápisnicu bez prítomnosti ostatných členov MVK.

V druhej zápisnici o hlasovaní bolo uvedené: 102 voličom boli vydané obálky, 52 hlasov pre Ing. J. L. a 48 hlasov pre [REDAKOVANÉ] 2 hlasy neplatné.

K opätovnému sčítavaniu a posudzovaniu hlasov sa vyjadrili niektorí členovia komisie podpisom na sťažnosti, kde ich [REDAKOVANÉ] vyzvala k podpísaniu druhej zápisnice telefonicky. Táto skutočnosť sa javila sťažovateľke ako závažná, že by mohla viesť k vyhláseniu volieb za neplatné.

Na základe uvedených skutočností navrhla, aby ústavný súd vydal nález, ktorým napadnutý výsledok volieb starostu obce Orávka konaných dňa 23. októbra 1999, zapísaný v zápisnici Okresnej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách starostu obce Orávka z 23. októbra 1999, ktorým bol za starostu zvolený Ing. J. L., zrušuje, alebo ktorým voľby starostu obce Orávka, konané dňa 23. októbra 1999, ktorých výsledok je zapísaný v zápisnici okresnej volebnej komisie o hlasovaní z 23. októbra 1999, vyhlasuje za neplatné.

II.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky bola volebná sťažnosť dňa 2. februára 2000 prijatá na ďalšie konanie.

V zmysle ustanovenia § 61 a § 29 ods. 5 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov bolo vyžiadané stanovisko Ing. J. L., starostu obce Orávka.

Podľa ustanovenia § 61 citovaného zákona okrem navrhovateľa sú účastníkmi konania aj politické strany a politické hnutia, ktoré vo voľbách získali zastúpenie v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v orgánoch miestnej samosprávy.

V konaní o sťažnosti kandidáta (§ 59 ods. 1) sú účastníkmi len sťažovateľ a kandidát, proti ktorému sťažnosť smeruje.

Takto formulovaná právna úprava stanovuje možných účastníkov konania pred ústavným súdom v oboch prípadoch volieb. V danom prípade ide o voľby komunálne, a preto okruh účastníkov je daný v osobe sťažovateľa a kandidáta, proti ktorému sťažnosť smeruje.

Navrhovateľka ako vedľajších účastníkov označila členov miestnej volebnej komisie a predsedu okresnej volebnej komisie. Tento návrh súd neakceptoval z dôvodu nesplnenia zákonnej požiadavky (doplnenie návrhu zo dňa 23. novembra 1999).

Podľa ustanovenia § 21 ods. 2 citovaného zákona vedľajšími účastníkmi konania sú osoby, ktorým toto postavenie priznáva tento zákon, ak sa tohto postavenia nevzdajú. Majú v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastníci, konajú však iba sami za seba.

Konanie vo volebných veciach je upravené v piatom oddiele zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a okruh účastníkov je taxatívne stanovený v ustanovení § 59 citovaného zákona a nepripúšťa v tomto type konania vedľajších účastníkov.

V zmysle tejto právnej úpravy plénum ústavného súdu návrh v tejto časti neakceptovalo.

Odporca vo svojom vyjadrení zo dňa 15. februára 2000, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 24. februára 2000, uviedol, že podľa jeho názoru je potrebné rozlíšiť medzi neústavnosťou volieb v súvislosti s čl. 30 a 31 Ústavy Slovenskej republiky

a nezákonnosťou volieb, kde podľa jeho názoru je príslušná konať volebná komisia a všeobecný súd podľa § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa jeho názoru osobitnú okolnosť v priebehu volieb starostu dňa 23. októbra 1999 zohrala špecifickosť obce. Ide o malú obec, ktorá má len 183 obyvateľov. Táto skutočnosť zohrala úlohu pri zostavení volebnej komisie. Keďže v stanovený deň bola v obci svadba, niektorí zvolení členovia volebnej komisie sa na voľbách nemohli zúčastniť.

Predchádzajúci starosta sa vzdal svojej funkcie, a teda v čase konania volieb vykonávala túto funkciu pani [REDAKOVANÉ] ktorá zastupovala starostu. Je presvedčený, že volebná komisia si plnila svoju činnosť podľa svojich najlepších vedomostí a schopností. Podľa jeho vedomostí [REDAKOVANÉ] neriadila činnosť komisie, ale len poskytla rady mladým členom komisie, ktorí nemali skúsenosť s touto funkciou. Podstatu sťažnosti navrhovateľky vidí v tom, že táto nebola úspešná vo voľbách. Pokiaľ navrhovateľka namieta sčítavanie hlasov, poukazuje na tú skutočnosť, že v oboch zápisniciach bol určený ako víťaz volieb. Nevie hodnotiť priebeh volieb v obci, ale upozorňuje, že niektorí členovia komisie podpísali aj zápisnicu o priebehu a výsledkoch volieb, čím potvrdili ich platnosť a zákonnosť, ale zároveň podpísali aj podanie navrhovateľky. Mali možnosť svoj nesúhlas prejaviť už pri podpise zápisnice volebnej komisie.

Vo veci ústavný súd vykonal rozsiahle dokazovanie. Vypočul navrhovateľku, odporcu, členov miestnej volebnej komisie a jej zapisovateľku, predsedu okresnej volebnej komisie a jej zapisovateľku a zastupujúcu starostku [REDAKOVANÉ]

Boli zabezpečené doklady: zoznamy členov MVK z 2. 9. 1998 a 15. 11. 1999, menovací dekrét zapisovateľky MVK zo dňa 9. 11. 1998. Za prítomnosti navrhovateľky a jej zástupkyne, odporcu a predsedkyne MVK, zapisovateľky MVK bolo nahliadnuté do volebnej dokumentácie zo dňa 23. októbra 1999, o čom bol

spísaný záznam. Všetky uvedené dôkazy boli použité pri zisťovaní skutkového stavu priebehu volieb starostu dňa 23. októbra 1999 v obci Orávka.

III.

K námietke zloženia miestnej volebnej komisie a nezloženia sľubu členmi tejto komisie

Podľa volebnej sťažnosti zo dňa 25. októbra 1999 nie všetci členovia miestnej volebnej komisie na voľby starostu obce Orávka zložili predpísaný sľub. Komisia bola doplnená pani [REDAKOVANÉ] ktorá doplnila MVK o [REDAKOVANÉ] namiesto svojej dcéry [REDAKOVANÉ]

Toto tvrdenie navrhovateľka podrobnejšie doplnila vo svojej výpovedi tak, že komisia bola doplnená za [REDAKOVANÉ] ich súrodencami [REDAKOVANÉ].

Z vyjadrenia starostu Ing. J. L. je zrejмый i dôvod týchto zmien, a to svadba v obci v deň volebného aktu.

Sťažovateľka vyčítala nezákonnosť postupu pri utváraní MVK, ktorý je v rozpore s ustanovením § 11 ods. 4 v nadväznosti na § 15 ods. 2 a 5 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov z dôvodu, že noví členovia komisie neboli navrhnutí starostom obce a náhradníci nezložili sľub, tak ako to požaduje § 11 ods. 5 citovaného zákona.

Podľa § 11 ods. 4 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov sa volebné komisie tvoria z rovnakého počtu zástupcov politických strán a politických hnutí a koalície politických strán a politických hnutí (ďalej len „politické strany“) za podmienok uvedených v § 12 ods. 1, § 13 ods. 12 a § 15 ods. 1. Mená a priezviská zástupcov a ich náhradníkov s uvedením adresy oznamujú politické strany tomu, kto zvoláva prvé zasadnutie volebnej komisie. V prípade ochorenia, vzdania sa, opakovanej neúčasti alebo zániku funkcie člena volebnej komisie povolá jej predseda

náhradníka podľa poradia určeného politickou stranou. Vzatie späť kandidátnej listiny politickou stranou má za následok zánik členstva zástupcov politickej strany v príslušnej volebnej komisii. Funkcia člena volebnej komisie zaniká aj dňom doručenia písomného oznámenia politickej strany, ktorá ho delegovala, alebo oznámenia člena o vzdaní sa funkcie predsedovi volebnej komisie. Predseda volebnej komisie povolá náhradníka podľa poradia určeného politickou stranou.

Podľa § 11 ods. 5 citovaného zákona sa členovia volebnej komisie ujímajú svojej funkcie zložením sľubu tohto znenia: „Sľubujem na svoju česť, že budem svedomite a nestranne vykonávať svoju funkciu a budem sa pritom riadiť zákonmi a inými právnymi predpismi.“ Sľub skladá člen volebnej komisie do rúk toho, kto zvoláva jej prvé zasadnutie.

Podľa § 15 ods. 2 citovaného zákona musí mať okrsková volebná komisia najmenej päť členov. Ak okrsková volebná komisia nie je v tomto počte vytvorená spôsobom uvedeným v odseku 1, vymenuje zostávajúcich členov starosta obce (primátor).

Podľa § 15 ods. 5 citovaného zákona sa v obci, v ktorej je utvorený iba jeden volebný okrsk, okrsková volebná komisia neutvára, jej úlohy plní miestna volebná komisia.

V obci Orávka v okrese Rimavská Sobota sa v zmysle rozhodnutia predsedu Národnej rady Slovenskej republiky č. 176/1999 Z. z. o vyhlásení nových volieb do orgánov samosprávy obcí uskutočnili voľby starostu dňa 23. októbra 1999.

Do volieb starostu obec v zmysle ustanovenia § 9 ods. 5 citovaného zákona tvorila jeden jednomandátový volebný obvod, v ktorom kandidovali dvaja kandidáti Ing. J. L., navrhnutý HZDS, a [REDACTED] podporená petíciou občanov.

Vo voľbách sa vytvorila jedna volebná komisia – miestna volebná komisia (MVK). Členmi MVK boli ■■■ – predsedníčka, členovia ■■■ a zapisovateľkou bola ■■■.

Podľa výpovede ■■■, zapisovateľky Okresnej volebnej komisie v Rimavskej Sobote, táto osobne vykonávala školenie členov komisií a súdu predložila materiály, v ktorých zastupujúca starostka ■■■ oznámila menovanie náhradných členov komisie dňa 2. 9. 1999.

Z výpovede ■■■ vyplýva, že táto na základe rozhodnutia obecného zastupiteľstva zastupovala starostu do nových volieb 23. 10. 1999. Náhradníčky v komisii ■■■ riadne zložili sľub, ktorého kópia je založená v materiáloch o priebehu volieb. Toto tvrdenie zodpovedalo zabezpečeným dokladom.

Členovia komisie nevenovali dostatok pozornosti ■■■ skladania sľubu alebo tvrdia, že tento zložený nebol (■■■ - dcéra navrhovateľky). Obe doplnené členky však vypovedajú, že sľub zložili, čomu zodpovedá i zabezpečený písomný dôkaz - písomné potvrdenie o zložení sľubu.

K námietke zloženia miestnej volebnej komisie a zloženia sľubu členmi tejto komisie neboli zistené pochybenia, ktoré by boli v príčinnej súvislosti s dosiahnutým výsledkom volieb.

K námietke nepoužitia prenosnej volebnej schránky pri hlasovaní mimo volebnej miestnosti

Sťažovateľka uviedla, že predsedníčka volebnej komisie ■■■ išla do obce za účelom návštevy voličov bez prenosnej volebnej schránky. Navštívila dve voličky ■■■, od ktorých prevzala hlasovacie lístky, ktoré priniesla do volebnej miestnosti a vhodila do schránky. Toto hlasovanie vykonala v rozpore s ustanovením § 28 a § 32

zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov aj tým, že neriadila činnosť komisie, ale túto riadila [REDACTED]

Podľa § 28 ods. 1 citovaného zákona predseda okrskovej volebnej komisie skontroluje pred začatím volieb za prítomnosti komisie volebnú schránku a prenosnú volebnú schránku a zapečatí ich. Skontroluje tiež vybavenie volebnej miestnosti, či je pripravený zoznam voličov a dostatočný počet hlasovacích lístkov a prázdnych nepriehľadných obálok označených odtlačkom úradnej pečiatky obce (ďalej len „obálka“).

Podľa § 32 citovaného zákona ak volič sám nemôže upraviť hlasovací lístok pre telesnú vadu alebo preto, že nemôže čítať alebo písať, má právo vziať so sebou do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov iného voliča, aby za neho hlasovací lístok podľa jeho pokynov upravil a vložil do obálky.

Podľa § 31 ods. 6 citovaného zákona volič môže požiadať z dôvodov hodných osobitného zreteľa o to, aby mohol hlasovať mimo volebnej miestnosti. V takom prípade okrsková volebná komisia vyšle k voličovi dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami a obálkami. Volič hlasuje tak, aby sa dodržala tajnosť hlasovania.

Z výpovedí členov MVK vyplýva, že na úvod volieb dňa 23. 10. 1999 zastupujúca starostka [REDACTED] odovzdala členom komisie miestnosť a volebné materiály. Z výpovedí členov volebnej komisie vyplýva, že obe schránky boli zapečatené, neboli však odpočítané obálky a hlasovacie lístky. Obálky boli opatrené pečiatkou. V zozname voličov bolo uvedených 153 mien občanov Orávky. V priebehu volieb neboli zistené zo strany členov volebnej komisie žiadne rušivé javy. Zastupujúca starostka sa na činnosti komisie nezúčastnila. Niektorí voliči oznámili požiadavku návštevy ich príbuzných v domoch. Išlo o chorých a prestárlych ([REDACTED]).

Komisia rozhodla, že v časti obce vykonajú návštevu členky komisie [REDACTED] a zapisovateľka MVK [REDACTED] v druhej časti občanov navštívia predsedníčka komisie [REDACTED] a členka komisie [REDACTED]. Po návrate [REDACTED] išla do obce predsedníčka komisie. Bola informovaná, že ide k dvom voličom, [REDACTED] preto vzala dva hlasovacie lístky a dve obálky. Vzhľadom na počasie nechcel nikto z členov ísť s ňou, preto išla sama a bez prenosnej schránky. Dôvod, prečo nešla aj druhá určená členka, nevedeli členovia miestnej volebnej komisie hodnoverne vysvetliť. Po návrate do volebnej miestnosti zapečatené obálky vhodila do volebnej schránky za prítomnosti ostatných členov komisie. Proti tomuto postupu nemali námietky ostatní členovia komisie, aj keď si uvedomovali, že takýto postup nie je súladný so zákonom.

Zo zisteného skutkového stavu možno vyvodit', že postup pri zabezpečovaní hlasov mimo volebnej miestnosti bol v rozpore s postupom upraveným v ustanovení § 31 ods. 6 citovaného zákona a môže byť v príčinnom vzťahu k zistenému výsledku. Nebola zabezpečená tajnosť takto zisťovanej vôle voliča ani vzájomná kontrola členov miestnej volebnej komisie. Tieto porušenia ústavný súd považuje za hrubé, so závažným následkom na ďalší priebeh a výsledok volieb v obci Orávka dňa 23. októbra 1999.

K námietke zisťovania výsledkov volieb

Navrhovateľka uviedla, že podstata jej sťažnosti smeruje aj k sčítavaniu hlasov odovzdaných vo voľbách starostu v obci Orávka 23. 10. 1999, keď úmyselne boli niektorým členom MVK, resp. [REDACTED] ako nečlenkou MVK doplnené dva hlasovacie lístky na meno protikandidáta Ing. J. L. Zároveň bola na pokyn OVK spísaná nová opravná zápisnica o hlasovaní.

Spísaniu tejto opravnej zápisnice predchádzala skutočnosť, že po riadnom ukončení hlasovania nedala predsedníčka [REDACTED] zapečatiť nepoužité hlasovacie lístky a obálky v rozpore s § 37 ods. 1 prvou vetou zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov. Tieto lístky a obálky ostali voľne ležať vedľa na stole, kde sa

zároveň sčítavali obálky s hlasovacími lístkami z volebnej schránky. Do sčítavania a posudzovania sa aktívne zapojila aj [REDACTED] v rozpore s § 36 v spojení s § 15 ods. 5 citovaného zákona.

Po sčítaní hlasov bolo v prvej zápisnici uvedených 101 voličov, 50 platných hlasov pre Ing. J. L., 49 platných hlasov pre [REDACTED] a 2 hlasy boli neplatné. Pred odchodom do Rimavskej Soboty pani [REDACTED] MVK rozpustila.

Pri opätovnom sčítaní bolo zistené, že volieb sa zúčastnilo 102 voličov, 2 lístky boli neplatné, 52 hlasov bolo pre Ing. J. L. a 48 hlasov pre [REDACTED]

Obe zápisnice boli podpísané členmi MVK bez pripomienok a odovzdané okresnej volebnej komisii.

Sťažovateľka považovala porušenie priebehu volieb a zisťovanie ich výsledkov pri sčítaní a podpisovaní zápisnice za také závažné, že by mohli viesť k vyhláseniu volieb za neplatné.

Podľa § 36 citovaného zákona v miestnosti, kde okrsková volebná komisia sčítava hlasy, majú právo byť prítomní členovia volebnej komisie vyššieho stupňa a pracovníci ich odborných (sumarizačných) útvarov, ako i osoby, ktorým na to dala povolenie Slovenská volebná komisia.

Podľa § 37 citovaného zákona po ukončení hlasovania dá predseda okrskovej volebnej komisie zapečatiť nepoužité hlasovacie lístky a obálky a potom dá otvoriť volebnú schránku. Ak okrsková volebná komisia použila na výslovnú žiadosť jednotlivých voličov aj prenosnú volebnú schránku, komisia obsah schránok po ich otvorení zmieša.

Okrsková volebná komisia vyberie obálky s hlasovacími lístkami z volebnej schránky, spočíta obálky a porovná počet obálok so záznamami v zozname voličov. Neúradné obálky komisia vylúči.

Po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdelí hlasovacie lístky pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce (primátora). Potom zistí počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov. Výsledky zapíše do zápisnice o hlasovaní.

Každý člen okrskovej volebnej komisie môže nazerať do hlasovacích lístkov. Predseda okrskovej volebnej komisie kontroluje správnosť sčítania hlasov.

Podľa § 39 ods. 1 citovaného zákona okrsková volebná komisia vyhotoví dvojmo zápisnicu o hlasovaní, ktorú podpíšu predseda a ostatní členovia komisie a zapisovateľ. Dôvody odmietnutia podpisu sa poznamenajú.

Podľa § 40 citovaného zákona po sčítaní hlasov a podpísaní zápisnice o hlasovaní ohlásí predseda okrskovej volebnej komisie výsledok hlasovania a jeden rovnopis zápisnice zašle bezodkladne miestnej volebnej komisii a vyčká na jej pokyn na ukončenie činnosti. Okrsková volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdá ich spolu s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy.

Z vykonaných výsluchov bolo zistené, že v priebehu volebného aktu vo volebnej miestnosti neboli žiadne rušivé momenty. Zastupujúca starostka A. M. sa v priebehu volieb do volebnej miestnosti dostavila len raz, keď priniesla stravu pre členov MVK, v tom čase boli na kontrole aj členovia OVK.

Z vykonaných dôkazov vyplýva, že práve pri zisťovaní výsledkov volieb došlo k zásadným nedostatkom, ktoré spolu so zabezpečením hlasovania mimo volebnej

miestnosti priamo ovplyvnili výsledok hlasovania a je potrebné ich kvalifikovať ako závažné pochybenie.

Časť členov MVK vypovedala [REDACTED] že po skončení volieb a uzavretí volebnej miestnosti nepoužité obálky a hlasovacie lístky boli voľne na stole, časť členov MVK ([REDACTED]) tvrdili, že boli uzamknuté v trezore. Túto skutočnosť potvrdila aj [REDACTED]

Dokazovaním sa nepodarilo odstrániť rozpor v ich výpovediach. Na otázku, či mohlo dôjsť k manipulácii s nepoužitými lístkami a obálkami, všetci členovia MVK takúto manipuláciu vylúčili.

Na pokyn [REDACTED] odpečatili členovia MVK obe volebné schránky a vybrali hlasovacie lístky, pričom neodpočítali obálky a neporovnali ich s počtom účastníkov volieb. Takto postupovali až po návrate z Rimavskej Soboty po zistení chyby. Vtedy zistili, že jeden občan, ktorý sa zúčastnil volieb, nebol vo voličskom zozname zakrúžkovaný.

Prvý výsledok volieb bol 101 hlasov, 2 neplatné, 50 hlasov Ing. J. L. a 49 hlasov R. V.

Počas sčítavania hlasov sa aktívne na tomto podieľala aj [REDACTED] zastupujúca starostka obce, ktorá pomáhala otvárať obálky. Túto skutočnosť potvrdili všetci členovia MVK, ale i samotná [REDACTED] ktorá nevedela uviesť, prečo tak postupovala. Podľa jej výpovede usmerňovala členov MVK, aby si odrátali obálky, nevie však prečo tak nepostupovali a hneď začali otvárať obálky a sčítavať hlasy.

Podľa výpovede členov MVK hlasovacie lístky sčítavala [REDACTED] pre svoju matku [REDACTED] a [REDACTED] pre Ing. J. L.. Zápisnicu spísala zapisovateľka MVK [REDACTED] a všetci členovia MVK ju podpísali bez pripomienok.

Po spísaní zápisnice sa členovia MVK po dohode rozišli domov. Zápisnicu zanesli na OVK zastupujúca starostka [REDACTED] predsedníčka MVK [REDACTED] a zapisovateľka MVK [REDACTED]. Vzhľadom na zistený výsledok zobrali so sebou aj volebné lístky.

Všetci členovia MVK vylúčili možnosť manipulácie s hlasovacími lístkami pri prvom sčítaní. Na OVK došlo k opätovnému prepočítaniu lístkov členmi OVK, pričom bolo zistených 102 hlasov, 2 neplatné, 50 pre Ing. J. L. a 48 pre [REDACTED]. O tomto sčítaní sa vyhotovila nová zápisnica, ktorú podpísali všetci členovia a aj [REDACTED] ktorý sa však na druhom sčítaní nezúčastnil. Ani k tejto druhej zápisnici neboli žiadne pripomienky zo strany členov MVK.

Pri otvorení dokumentácie 3. marca 2000 na Obecnom úrade v Orávke sudcom spravodajcom za prítomnosti navrhovateľky, jej zástupkyne, odporcu, predsedníčky a zapisovateľky MVK bolo zistené, že v materiáloch sa nachádza 102 použitých obálok. V zozname voličov je uvedených 153 mien, z toho 102 zakrúžkovaných ako účastníkov volieb. Prepočítaním hlasovacích lístkov sa zistilo 52 volebných lístkov v prospech Ing. J. L., 48 volebných lístkov v prospech [REDACTED] a 2 lístky boli neplatné.

Medzi lístkami Ing. J. L. sa nachádzal jeden, ktorý bol zakrúžkovaný pri jeho poradovom čísle, a teda v rozpore s ustanovením § 31 ods. 4 citovaného zákona (posledná veta).

IV.

Z vykonaného dokazovania vyplýva, že postup pri zostavení MVK bol v súlade so zákonom. Náhradníkov navrhla zastupujúca starostka a do rúk tejto zložili aj predpísaný sľub. Zápis o podpísaní sľubu sa nachádza v materiáloch komisie.

K porušeniu zákona došlo pri výjazde členov MVK k voličom, ktorý v rozpore s ustanovením § 31 ods. 6 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov

vykonala len predsedníčka MVK [REDACTED] bez prenosnej schránky s tým, že vedela o počte občanov, ktorých ide navštíviť (2), a preto zobrala dve obálky a dva hlasovacie lístky, ktoré navštívené upravili, a podľa tvrdenia predsedníčky MVK táto ich po návrate do volebnej miestnosti osobne vhodila do urny vo volebnej miestnosti.

Pri zisťovaní výsledkov hlasovania občanov členovia MVK postupovali v rozpore s ustanovením § 36 citovaného zákona z dôvodu, že pri sčítavaní hlasov bola prítomná aj zastupujúca starostka [REDACTED] ktorá sa tohto úkonu aj aktívne zúčastnila.

Postup MVK bol rozporný s ustanovením § 37 ods. 2 citovaného zákona, keď členovia MVK nespočítali obálky a neporovnali ich so záznamom o zozname voličov.

Predsedníčka komisie [REDACTED] v rozpore s ustanovením § 36 ods. 4 citovaného zákona nekontrolovala správnosť sčítania hlasov.

Ukončenie činnosti MVK sa nevykonalo v súlade s ustanovením § 40 ods. 1 citovaného zákona.

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach PL. ÚS 17/94 a PL. ÚS 1/94 konštatoval, že porušenie zákona o voľbách musí byť v konaní o volebných veciach podľa § 59 a nasledujúcich zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov dokázané a musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práva, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov. Právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb.

Vo veci PL. ÚS 39/95 ústavný súd konštatoval, že anonymitu volebného aktu treba zabezpečiť aj vtedy, ak sa volebný akt výnimočne vykoná mimo volebnej miestnosti.

Z vykonaných dôkazov vyplýva, že pochybenia najmä pri zabezpečení hlasovania mimo volebnej miestnosti a pri sčítavaní hlasov boli v príčinnej súvislosti s výsledkom volieb a tento výsledok významnou mierou aj ovplyvnili.

Dôsledkom jednotlivých porušení zákona bolo súčasne aj porušenie ústavného volebného práva a jeho princípov.

Podľa čl. 30 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Ústavný súd v rozhodnutí I. ÚS 50/96 uviedol, že zo systematického zaradenia ustanovenia upravujúceho toto základné právo v Ústave Slovenskej republiky (čl. 30 ods. 1 v spojení s odsekmi 2 až 4 tohto istého ustanovenia (článku) však vyplýva, že jeho cieľom je umožniť občanom účasť vo voľbách, ktoré musia spĺňať kritériá čl. 30 ods. 3 ústavy. Pokiaľ ide o voľby do orgánov samosprávy obcí, ich právna úprava je obsiahnutá v zákone č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov.

Vo veci PL. ÚS 19/98 ústavný súd uviedol, že slobodná súťaž politických síl nachádza výraz predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom fungovania demokratického štátu. S touto požiadavkou je potrebné konfrontovať volebný zákon

a sledovať, či umožňuje a ochraňuje slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Vo veci PL. ÚS 15/98 ústavný súd vyslovil, že ústavný princíp slobodnej súťaže politických síl nemožno uplatniť spôsobom, pri ktorom sa základné práva a slobody obmedzia mimo rámca určeného Ústavou Slovenskej republiky

Ústavný princíp ustanovený čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava práv ustanovených čl. 30 ústavy musí umožňovať a napomáhať slobodnej súťaži politických síl v demokratickej spoločnosti, sa nevzťahuje iba na slobodnú súťaž medzi politickými stranami a hnutiami. Slobodná súťaž politických síl sa zaručuje aj vo vnútri jednotlivých politických strán a hnutí, medzi všetkými občanmi, ktoré uplatňujú ústavné právo na prístup k volebnej funkcii.

Dokazovaním sa potvrdilo hrubé porušenie zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, ktoré je v príčinnej súvislosti s porušením výkonu volebného práva tajným hlasovaním (čl. 30 ods. 3 ústavy). Narušením tohto politického práva došlo aj k porušeniu čl. 31 ústavy, ktorý predstavuje koncentrovanú podstatu politických práv. Princíp ochrany slobodnej súťaže politických síl v tvorbe a uplatňovaní zákonov upravujúcich politické práva a slobody patrí k ústavným zárukám stabilizácie demokracie a právnosti štátu.

Keďže zákon o voľbách do orgánov samosprávy obci stanovuje spôsob, hranice a ochranu súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, hrubé porušenie týchto pravidiel, majúce príčinný vzťah k výsledku takejto súťaže, narušuje aj ústavný princíp slobody súťaže politických síl garantovaný čl. 31 ústavy, a to aj vo vzťahu medzi občanmi, ktorí uplatnili ústavné právo na prístup k volenej funkcii.

Zistené porušenia zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí v konaní MVK v Orávke dňa 23. októbra 1999 narušili slobodnú súťaž politických síl

a ovplyvnili zistený výsledok volieb, následkom čoho plénum ústavného súdu vyhlásilo voľby starostu obce Orávka konané 23. októbra 1999 za neplatné.

Navrhovateľka v návrhu uviedla alternatívny petit.

Vo veci alternatívneho petitu vo volebných veciach vyslovil ústavný súd svoj názor vo veci PL. ÚS 50/99, keď uviedol, že z dikcie ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže vyhlásiť voľby za neplatné (písm. a) citovaného ustanovenia), zrušiť napadnutý výsledok volieb (písm. b)), resp. zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený (písm. c)). Výrok o neplatnosti volieb ako celku podľa ustanovenia § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde vylučuje podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodnúť vo veci tých istých volieb podľa ustanovenia § 63 ods. 1 písm. b) citovaného zákona, t. j. zrušiť napadnutý výsledok volieb.

Obdobný záver platí aj vo vzťahu k písm. c) citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde.

Pri takomto právnom názore ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa aj ostatnými námietkami, ktoré navrhovateľka uviedla v návrhu z dôvodu, že nemali žiadnu relevanciu na výrok ústavného súdu a nemohli ho už podstatnejším spôsobom ovplyvniť.

